

Els pecats del PIB

L'economia submergida a la UE, essencialment prostitució i treball en negre representa l'equivalent al 18,3% del PIB europeu, però no es pot comptabilitzar a efectes de riquesa dels països. Però i si, a més a més, es comptabilitzen les activitats criminals com el tràfic de drogues o la despesa en recerca i desenvolupament? Doncs que el PIB dels Estats creixeria entre un 0% i un 5%. Així ho ha calculat la Comissió Europea per dibuixar un escenari que serà real quan entrin en vigor el 2016 les modificacions del sistema europeu de comptabilitat nacional i regional, el SEC 2010, que pretén harmonitzar el sistema de càlcul del PIB de tots els Estats membre. Suècia i Finlàndia seran les grans beneficiades d'aquest nou càlcul, perquè el seu PIB creixerà entre el 4% i el 5% anual, en aquest cas, per la incorporació de la inversió científica, perquè la prostitució i les drogues ja es computen en el PIB nacional.

En canvi, el creixement de la riquesa als Països Baixos, on la prostitució i el consum de drogues és legal i és un actiu turístic potent, només serà d'entre l'1% i el 2%, justament perquè es tracta d'una activitat generalment declarada. Per a l'Estat espanyol, l'estimació del creixement del PIB se situa en la mateixa franja –vegeu gràfic europeu–, si bé l'Institut Nacional d'Estadística ha anunciat que presentarà els seus propis càlculs de creixement a l'octubre, incorporant l'impacte de les drogues i la prostitució.

Les institucions europees són les primeres interessades a sumar la riquesa oculta als comptes dels Estats, perquè "són dades necessàries per determinar les polítiques fiscals europees, distribuir fons estructurals i determinar el dèficit excessiu", és a dir, per tenir una idea més clara de la riquesa real d'un estat, apunta en l'informe que va fer públic el gener de 2014. Aquest document insisteix que l'economia il·legal té un pes potent als països del sud, però la R+D és clau als països del centre i el nord, de manera que els comptes

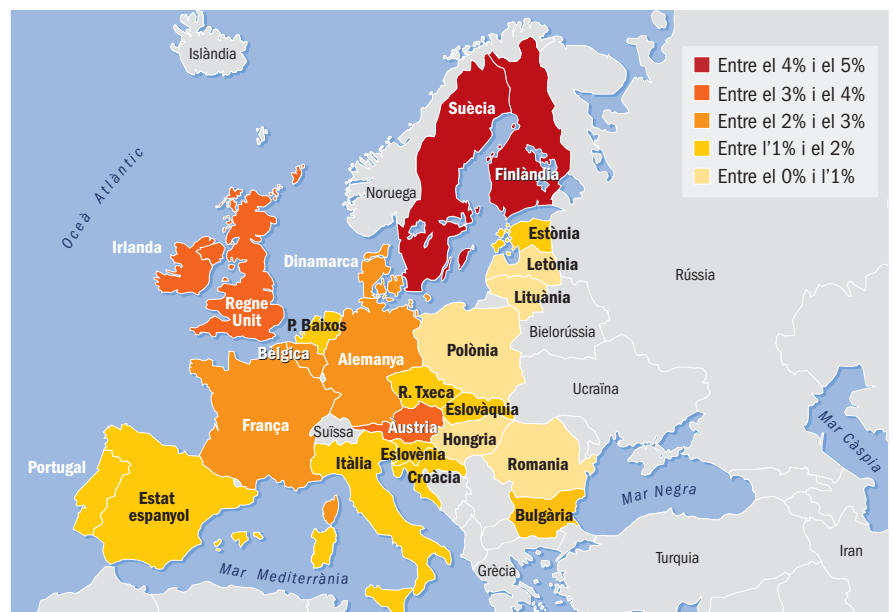
La Comissió Europea farà comptabilitzar a partir de l'any 2016 els guanys relacionats amb les drogues, la prostitució o la inversió en R+D en el càlcul del PIB dels països de la Unió Europea. En el cas de l'Estat espanyol, es preveu un creixement d'entre l'1% i el 2% anual de la riquesa, que a Suècia i Finlàndia s'enfilaria fins al 4%-5% anual.

actuals tampoc no reflecteixen "el potencial econòmic real d'un país en una economia moderna i cada vegada més digital, on la R+D és una inversió de futur molt més important que els edificis, les fàbriques o els camions". En aquest sentit, la Comissió estima que l'aportació de la inversió en recerca i desenvolupament suposarà un increment del PIB de l'1,9% de mitjana, mentre que als Estats Units, que des de l'agost de 2013 apliquen la normativa SEC 2010, aquesta aportació s'enfila fins al 2,5%.

Quant dona sexe i la droga? És del tot impossible quantificar el volum de diner negre que genera la prostitució. Però la mateixa Comissió dona unes directrius útils perquè els Estats puguin fer les estimacions necessàries. Per exemple, recomana abordar la prostitució "des de l'angle de l'oferta" i prendre en consideració per al càlcul "les despeses d'intermediaris com el lloguer d'un apartament i la compra de material necessari per a l'activitat".

Pel que fa a la droga, aconsella "multiplicar la quantitat consumida pel preu mitjà que hi hagi al carrer, tenint en compte els paràmetres de la ràtio de puresa dels productes estupefaents i els costos de transport i emmagatzematge dels narcotraficants". Les institucions

Creixement del PIB anual per prostitució i drogues

Font: Estimacions de la Comissió Europea

El PIB dels Estats europeus estimarà l'aportació econòmica de la prostitució, el consum i tràfic de drogues i la inversió en R+D a partir del 2016.

Europees són conscients que aquesta metodologia serveix només per fer una aproximació, que en cap cas serà un mirall fidel de la realitat, i de fet, l'objectiu és un altre: "Millorar i harmonitzar la metodologia de càlcul d'aquestes activitats en tots els Estats membre", perquè ara com ara, els Estats que han incorporat aquestes activitats al PIB ho han fet amb criteris massa diferents.

Efecte dopatge. I encara un ingredient més per fer més complicat el càlcul: la UE exigeix que les transaccions il·legals comptabilitzades al PIB "tinguin el consentiment per les dues parts". És a dir, que queden excloses com a activitats il·legals o el tràfic de persones.

Ara bé, diversos experts alerten que aquesta reforma és més una operació de maquillatge dels números, una manera de dopar el PIB en una època en què cada dècima de creixement es converteix en una victòria de les administracions. Perquè, afegeixen, és irreal esperar que els delinqüents i traficants facin arribar a les autoritats fiscals les seves transaccions, i per tant, aquestes no contribueixen de cap manera a reduir el deute públic. Val a dir que alguns països europeus tenen incursions addicionals per inflar les seves economies, perquè un PIB més alt ajuda a mantenir el deute i el dèficit d'un Estat dins dels seus objectius de dèficit establerts per la UE en un 3%.

En el cas de l'Estat espanyol, les primeres dades no oficials que hauria donat l'Institut Nacional d'Estadística

apunten que aquest 2014 l'economia espanyola tancarà amb uns 20.000 milions més de PIB, el 50% dels quals provindran de la inclusió de la despesa en R+D, i la resta, es reparteixen entre prostitució i les activitats il·legals derivades del tràfic de drogues. Un informe del Ministeri d'Interior apunta que l'any 2013, el tràfic de drogues generava diàriament uns beneficis de 15,7 milions d'euros, és a dir, 5.557 milions anuals –el país amb més tràfic d'estupefaents de la UE–, de manera que d'acord amb aquesta estimació, el percentatge d'ingressos derivats de la prostitució se situaria en prop de 5.000 milions més. Aquest increment col·locaria el PIB espanyol en 1,02 bilions d'euros amb la nova comptabilitat. Per arribar a tenir uns números aproximats, els Estats comptaran amb la policia com una de les principals fonts d'informació, però també es nodriran d'estudis internacionals sobre tràfic de drogues i prostitució i de les ONG. Suècia ha estat pionera a comptabilitzar l'economia il·legal –no pas submergida–, ho fa des de l'any 2007, i només suposa un 0,17% de la seva riquesa.

L'armament sumarà. La nova normativa afegeix molts altres canvis, poc rellevants quantitativament, en la comptabilitat de la riquesa d'un Estat. Però un d'ells és la producció de material militar. Fins ara, els avions militars, els vaixells de guerra i l'armament en general tenien la qualificació de consum intermedi a causa de la

seva llarga vida i del fet que podien ser exportats anys després de la seva fabricació. I d'altra banda, la capacitat destructora d'aquests aparells s'havia de restar de l'activitat econòmica d'un país. Però tenint en compte que aquest armament no s'utilitza a la UE –no hi ha un context de guerra, especifica l'informe de la UE–, els responsables de la nova metodologia han afegit l'epígraf de l'armament militar, que tindrà un impacte mitjà a la UE del 0,1% del PIB europeu, si bé en alguns països no productors d'armament militar acabarà restant riquesa en el còmput final. L'Estat espanyol va declarar una despesa militar de 16.000 milions d'euros de mitjana anual en els darrers tres anys, dels quals 1.200 milions eren interessos del deute públic.

A l'octubre de 2014, la Comissió Europea podrà oferir les primeres xifres de creixement del PIB dels seus Estats. Unes xifres que Brussel·les vol que es converteixin en la referència de "mitjans de comunicació, universitats i empreses" a l'hora de fer estudis, informar o prendre decisions empresarials basades en estadístiques més properes a la realitat. Però no diu de manera explícita que aquest creixement induït està pensat per dotar l'economia europea d'una solvència que encara no li correspon pel cycle econòmic en què es troba. Però els Estats Units ja ho han fet i ningú no ha discutit el creixement de la primera economia del món...

Gemma Aguilera